

Substantiam. Ergo accidens nequit existere existentia substantiali.

32. Respondeo distinguendo Majorem: Existentia substantialis eminenter & formaliter, concedo Majorem. Existentia substantialis formaliter, & accidentaliter eminenter, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam: Nam existentia divina, quamvis sit substantialiter formaliter, est tamen eminenter accidentaliter, & ideo potest accidenti communicari. Sicut potest communicari naturae substantiali creatae, quia quamvis sit existentia increata formaliter, est tamen eminenter existentia creatae, cum illam eminenter contineat. Divina autem substantia non est substantialis eminenter & formaliter, quia eminenter non continet substantiam aliquam creatam, per quam subsistere possit natura accidentaliter, & ideo est in propria substantiali natura, ut accidentali communicari non possit.

33. Respondeo secundo negando absolute Majorem, ad cuius probationem, nego pariter: Disparitas est, quia cum quavis substantia sit ex propria sua ratione ultimam complementum rei in ratione substantiae, debet necessario supponere rem illam cuius dicitur substantia esse substantiam: At vero existentia, etiam substantialis, cum ex proprio suo conceptu sit solum ultimum complementum in ratione entis, ratio substantialis, vel accidentaliter mere materialiter se habet ad ipsam: subindeque ut accidens sit capax existentiae divinae, licet substantialis, non requiritur quod sit substantia, sed sufficit quod sit aliquid complebile in ratione entis.

34. Obijcies tertio: illud solum potest assumi ad existentiam existentia divina, quod potest constituere unum ens per se cum Deo. Deus enim non potest venire in compositionem entis per accidens: Sed accidens nequit constituere unum ens per se cum Deo: Ergo nec assumi ad ejus existentiam. Minor probatur. Quae non sunt ejusdem generis, sed diversi, nequeunt uniri ad faciendum unum ens per se: Atqui accidens & Deus sunt diversi generis. Ergo unum per se constituere nequeunt.

35. Respondeo negando Minorem, & distinguendo ejus probationem: Quae sunt diversi generis nequeunt uniri inter se ad faciendum unum ens per se, si ambo afferant suos proprias existentias concedo. Si unum illorum sit privata sua propria existentia, & trahatur ad existentiam alterius, sicut traheretur accidens ad existentiam Dei, ex suppositione quod assumeretur ad illam, negatur.

36. Obijcies ultimo: Si accidens, v. g. albedo, assumeretur a Deo ad existentiam existentia increata, denominaret Deum ipsum album, sicut humanitas assumpta denominat Deum hominem: Sed hoc non debet admitti, esse enim album non potest tribui ab albedine, nisi subiecto cui inest, Deus autem nequit esse subiectum albedinis: Ergo implicat accidens assumi a Deo, ad existentiam existentia divina.

37. Respondeo negando sequens, solum etiam in casu objectionis Deus diceretur habens albedinem, non tamen album: Sicut in mortis triduo Verbum quod remansit unitum anime Christi, dici poterat habens animam, non tamen animatum: & ratio est, quia illud solum dicitur album, vel animatum, cui inhaeret albedo, vel quod informatur ab anima, albedo autem nequit inhaerere Deo, nec Verbum ab anima informari.

Mitto plura alia argumenta quibus Adversarii probare contendunt, nullam entitatem creatam posse existere per existentiam realiter ab illa distinctam, tum quia haec spectant ad Philosophiam & a nostris Thomistis in metaphysica clare diluuntur, tum etiam quia facile observari se infringi possunt exemplo humanitatis Christi, quam per divinam existentiam existere, disputatione precedenti ostendimus, & docet frequentior, probabiliorque sententia. Unde praesentem difficultatem ad id solum restringimus, an scilicet accidens, ex aliqua peculiari ratione, repugnet divinae existentiae existere, sicut et repugnat, divina substantia terminari.

ARTICULUS IV.

Utrum natura creata, subsistens in propria persona, & propria personalitate retenta, possit assumi ad substantiam divinam?

38. Dixi natura creata, quia extra dabitur est, personalitatem ipsam assumi non posse ad substantiam per divinam substantiam: Tum quia substantia est ultimus terminus in linea & ratione subsistendi: Termino autem ultimo ulterius terminatio essentialiter repugnat. Tum etiam, quia non stat personalitatem assumi, & non assumi personam ad substantiam: Implacit autem personam assumi ad substantiam, cum persona sit rationalis natura individua substantia, id est incommunicabilis, quod de incommunicabilitate alteri ut supposito accipiendum esse constat, cum persona possit communicari naturae, ut patet in persona Verbi, quae de facto fuit communicata & unita humanitati.

Adde in titulo, propria personalitate retenta, quia etiam extra controversiam, & omnino certum est, posse naturam conjunctam propriae personalitati assumi, si per assumptionem ipsa personalitas expellatur seu desinat: Non enim major potest esse repugnancia, quod natura propria personalitate illi conjuncta privetur, quam quod sine illi producat, & resultantia substantia propriae alienam impedita.

Solum ergo difficultas est, utrum natura creata, manens in propria persona, assumi possit ad substantiam divinam, conservata propria personalitate, ita tamen ut haec non assumatur, sed sola natura quae illa terminatur, eo modo quo si eadem humanitas quae nunc assumpta est a Verbo, conservata hac unione, assumeretur etiam a Patre, & sicut natura divina, cum per aeternam generationem communicatur Filio, in illo terminatur propria personali personalitate, non amittendo personalitatem Patris.

Affirmativam partem docet Martinus Peres Tract. de 91 Incarnat. disp. 9. sect. 9. Hurtado in metaphysic. disp. 11. sect. 7. & 3. parte disp. 44. num. 1. Bernardus disp. 24. sect. 2. pro ea ex antiquis citans Baconum dist. 5. q. 1. & Naclantum Theorem. 2. circa finem, illamque non improbabilem censet Suarez disp. 14. sect. 1. dicens, Auctores ita sentientes vix posse ratione convinci.

Ceterum sententiam negativam (quod scilicet non possit etiam de potentia absoluta, natura creata, retinendo propriam personalitatem, uniri personae divinae, nec per illius substantiam subsistere) docent communitur Theologi, non solum recentiores, sed etiam antiqui, quamvis in assignanda ratione hujus impossibilitatis non conveniant.

Conclusio negativa statuitur.

Dico igitur: natura creata, subsistens in propria persona, & propria personalitate retenta, non potest, etiam de absoluta potentia, uniri personae divinae, & per illius substantiam subsistere.

Hanc conclusionem aliqui probant ex definitione per 92 sonam de cuius conceptu est quod sit alteri supposito incommunicabilis: Sed si natura, propria personalitate retenta, assumeretur a supposito divino, illi communicaretur: Ergo implicat ita assumi.

Hae tamen ratio non arguit, potest enim facile responderi, non esse de ratione personae, quod natura ex qua componitur, non communicetur alteri supposito, vel personae, sed solum quod persona ipsa ex natura & personae sitate composita, non possit illi communicari, nam Persona Patris aeterni convenit definitio & ratio personae, & tamen natura communicatur Filio: persona etiam constituta ex personalitate Verbi & humanitate assumpta, composita definitio personae, & tamen natura humana, personae unitate Filii retenta, potest Patri communicari, & per ejus substantiam subsistere: Haec ergo ratio solum videtur probare, quod persona creata non possit assumi a persona divina, non autem quod natura propria subsistens, illaque retenta, non possit ab illa assumi, de quo solum est questio in praesenti. Unde

Suarez loco citato, alias refert rationes, praesertim ex 93 Cajetano, & eas impugnat, ac tandem istam constituit, quae maxime illi placet. Propria substantia natura creata est modus quidam intrinsecus per se existendi: Sed hic modus habet formalem & immediatum repugnanciam cum illo modo unionis quem habet natura assumpta in alio supposito, quia esse per se & in alio sunt modi ita repugnantes, ut unus intrinsece includat negationem alterius: Ergo implicat naturam creatam subsistentem in propria persona, uniri personae divinae, & in illa subsistere.

Sed haec ratio in multis deficit, primo quia duo supponit falsa, aut saltem incerta & dubia. Primum est, quod substantia natura creata sit modus certus, illud enim, licet sit probabilis, non est tamen certum, nec a Theologis unanimiter recipitur: multi enim cum Cajetano existimant, personalitatem creatam non esse modum naturae, sed entitatem realiter ab illa distinctam. Secundum est, naturam creatam non uniri personae divinae immediate, sed per aliquem nexum seu modum ab illis extremis distinctum: oppositum enim plures Theologi docent, nosque supra disp. 6. Illorum sententiam ut probabiliores sequimur.

Secundo, Ex eo quod personalitas propria sit modus naturae quam terminat, sequitur tantum quod non possit terminare alienam naturam, sed solum propriam: quia modus rei non potest modificare nisi rem illam cuius est modus proprius: non autem sequitur quod natura terminata per illum modum proprium, non possit terminari a persona divina, quae realiter identificatur cum divina natura.

Tertio, Negatio existendi in alio est effectus secundarius substantiae propriae, cum enim negatio sit, & substantia in alio quod possit consistit, non potest esse effectus primarius

rius illius: Sed effectus secundarius non est essentialis forma, nec ab illa inseparabilis, de potentia absoluta: Ergo talis negatio non convenit essentialiter substantiae propriae, quia natura creata subsistit connaturaliter, & consequenter poterit, illa retenta, per alienam terminari. Missis ergo his rationibus

95. Probatur primo conclusio ex 5. Synodo generali col. lat. 3. Can. 5. ubi sic dicitur: Si quis non confiteatur Dei Verbum, carni secundum substantiam univum, & propter hoc unam ejus substantiam, seu unam personam, anathema sit. Ex quibus verbis hoc potest argumentum desumi: Concilium insert in Christo esse unam tantum personam, ex eo quod humanitas fuit assumpta ad substantiam Verbi: At haec illatio non esset bona, si natura creata, propria personalitate retenta possit terminari per divinam, ut de se patet: Ergo hoc impossibile est.

96. Nec valet si dicas, rationes quibus Concilia utuntur ad definiendas veritates fidei, non esse de fide. Esto enim non sicut de fide, sunt tamen magni ponderis & auctoritatis: Ergo licet de fide non sit, implicare naturam creatam, propria personalitate retenta, terminari per divinam, erit tamen veritas Theologica omnino certa & indubitata.

Probatur secundo conclusio argumento a posteriori desumpto ex mysterio Incarnationis. Si natura humana terminata propria personalitate esset assumptibilis a Persona Divina, Verbum de facto illam assumpsisset terminatam propria personalitate, non assumendo ipsam personalitatem: At secundum fidem Catholicam Verbum assumpsit naturam humanam sine propria personalitate: Ergo signum est non fuisse possibile humanitatem propria personalitate terminatam assumi a Persona Divina. Minor est certa de fide, sequela autem Majoris probatur. Tum quia si propria personalitas & substantia natura humanae non impediret unionem ejus hypostaticam cum Verbo, videretur fuisse convenientius perfectioni humanitatis Christi, quod non solum subsisteret per substantiam Verbi, sed etiam per propriam, si talis substantia sit composibilis in eadem natura cum substantia Verbi. Tum etiam quia non sunt multiplicanda, vel augenda miracula sine necessitate: majus vero esset miraculum asserere a natura humana propria personalitate, vel impedire ne propria substantia, quae est passio et connaturaliter debita, ab ipsa flueret, quam conservare propriam substantiam cum aliena. Quod potest aptissimo exemplo declarari & illustrari. Licet praesentia localis & sacramentalis sint duo modi naturaliter simul repugnantes eidem corpori, unde naturaliter fieri nequit quod idem corpus simul habeat duos illos modos essendi: tamen quia extensio ad locum est passio connaturaliter debita corpori, ideo communiter dicitur in materia de Eucharistia, fore majus miraculum, si corpus Christi acquireret sacramentalem praesentiam, amitteret extensionem atque praesentiam localem quam habet in calice, quam quod retenta illa extensione locali acquirat praesentiam in speciebus Sacramentalibus: Ergo similiter si absolute composibilis esset propria personalitas humanitatis cum aliena Verbi Divini, majus miraculum esset dicendum, cum Verbum ex vi assumptionis naturae humanae, impediret ne propria & connaturaliter substantia ab ea resisteret, quam quod simul cum personalitate Verbi illa maneret, subindeque potius dicendum esset, illam remanere cum illa, quam quod illius resultantia impediretur, sicut in simili dicitur de ipsa praesentia locali Christi Domini.

97. Probatur tertio conclusio: Implicat quod natura creata existat simul & semel duplici existentia, quarum una sit creata, & altera increata: At si natura terminata per propriam personalitatem assumeretur a Deo, non destructa tali personalitate haberet duplicem existentiam, quarum una esset creata, & altera increata: Ergo &c. Major est certa, tum quia esse individuatam a natura in qua recipitur: tum etiam, quia duae existentiae, praesertim si sint complete, non possunt inter se uniri per modum actus & potentiae ad constituendum unum per se, ut ostenditur in Philosophia. Minor vero suadetur. Cuilibet substantiae sua debet correspondere existentia, quia substantia est veluti ultima dispositio, quia natura redditur capax existentiae, ac proinde duae substantiae necessario secum trahunt duas existentias: Sed in nostro casu natura assumpta duas haberet substantias, quarum una esset creata & connaturalis, altera increata & prae-naturalis: Ergo & duae existentias, unam creatam & naturalem, alteram increatam & supernaturalem. Ceterum si natura humana terminata per substantiam Verbi, ulterius per personalitatem Patris vel Spiritus Sancti terminaretur, non haberet propterea tres existentias, quia substantiae relativae divinarum personarum, non redderent naturam assumptam capacem diversae existentiae, sed unius tantum existentiae increatae & infinitae, per quam existant ipsa divinae personae.

98. Probatur quarto conclusio ratione desumpta ex Capreolo in 3. dist. 1. qu. 1. art. 3. ad 1. Scoti contra secundam conclusionem. Quod dependet ab alio dependentia stricta

Thom. Geor., Tom. IV.

& causali, non potest a pluribus ut plures sunt dependere adequate in nullo genere causa, ut a physico a nostris Thomistis ostenditur: Sed natura in existendo dependet a substantia dependentia stricta & causali: Ergo non potest pluribus substantiis adequate terminari, sed per propriam substantiam terminatur adequate, ejusque dependentia in existendo, adequate per illam extpletur, & per consequens, propria substantia retenta non potest, etiam de potentia absoluta, per alienam terminari. Quae ratio non militat in divina natura, comparata cum tribus substantiis relativis, cum ab illis in existendo non pendeat, sed tantum ab ipsis accipiat incommunicabilitatem, ut in Tractatu de Trinitate ostendimus. Nec etiam probat, quod natura creata non possit simul terminari a tribus divinis personis, & in illis subsistere, quia persona divina, ut terminantes naturam creatam, eique personae incommunicabilitatis tribuentes, non habent rationem causae, sed puri termini, subindeque natura non dependet ab illis dependentia causali, sed solum terminativa: quo genere dependentiae stat unum & idem a pluribus dependere adequate intensive cum inadaequatione extensiva, ut constat in relatione Patris ad plures filios terminata.

Denique suaderi potest conclusio alia ratione faciliore, quam Cipullus sic proponit. Implicat quod eadem natura simul sit in alieno supposito, & non sit in alieno supposito: At hoc sequeretur ex eo quod natura humana manens in propria persona esset assumpta a Persona Divina: Ergo hoc implicat contradictionem. Major est certa, propter manifestam contradictionem quam dicit esse in alieno supposito, & non esse in alieno supposito. Minor etiam quoad primam partem patet, nam Persona Divina est suppositum extraneum a quolibet natura creata. Quoad secundam vero probatur: Effectus formalis substantiae propriae, est reddere naturam subsistentem in se, & per se, & non in alieno supposito, ut docent Philosophi in Metaphysica, constatque ex ipsa nominis etymologia, nam apud Latinos subsistere in se, idem sonat ac sibi se terminari in se, & non in alio: Hoc autem cum non dicat exclusionem a subiecto, quia quilibet natura substantialis completa, per seipsum habet quod non sit in alio tanquam in subiecto, oportet quod dicat exclusionem sui negationem essendi in alio uti in supposito.

§. II.

Principales objectiones solvuntur.

Obijcies primo: Damascenus libro cur ad imaginem Dei 106 sumus, haec habet: Dei Filius salutaris Patri voluntate factus est homo, naturamque humanam sibi una cum humana voluntate qua natura est conjunxit, hominis autem hypostasis non conjunxit. Et rationem reddit: Ne natura humana voluntas qua natura attribuitur, voluntate ea qua hypostasis assignat, a divina voluntate prescriptione differret, sed et sponte pareret in omnibus. Ex quibus verbis hoc potest desumi argumentum: Ideo juxta Damascenum, Verbum assumpsit naturam humanam, non autem hypostasis hominis, ne fieret assumptio cum qua haeret peccabilitas: Ergo supponit assumptionem hypostasis esse possibilem. Consequentia patet, nam si repugnaret, non ideo assumpta non fuisset hypostasis humana, ut peccabilitas vitaretur, sed quia impossibilis esset.

Respondeo primo, merito dubitari posse an haec transitio legitima sit, cum in testimonio adducto Damascenus duplicem distinguit voluntatem, unam hypostasis, & aliam naturae, quae distinctio ficticia est, & Theologiae ac Philosophiae repugnans: Philosophi enim & Theologi utam tantum in homine voluntatem agnoscunt, quae naturae ut quo, & supposito ut quod, in omnibus suis operationibus tribuitur.

Respondeo secundo: Cum Damascenus loco citato docet Verbum conjunxisse sibi naturam humanam & illius voluntatem, loqui de conjunctione physica per unionem ad divinam substantiam: cum autem subdit, non conjunxisse sibi hypostasis hominis, loquitur de conjunctione quam haeretici docebant, scilicet per solum affectum & specialem amorem: & hujus rationem reddit, Ne voluntas se hypostasis, natura humana a Dei voluntate differret: Haec autem affectiva solum conjunctio cum haeretici astruebant, est de facto non detur, & a Concilio contra Nestoriani congregatis damnata sit, tamen possibilis fuit.

Tertio responderi potest, admiittendo Damascenum loqui de conjunctione physica hypostasis hominis ad divinam substantiam, & negando Consequentiam, potest enim talem conjunctionem negare ob rationem assignatam, nempe ut peccabilitas vitaretur, non supponendo talem unionem fuisse possibilem, sed abstracto ad haec quaestione, an sit possibilis, vel non.

Obijcies secundo: Eadem numero natura divina terminata personalitate Patris, rursus terminatur personalitate Filii, & Spiritus Sancti, absque eo quod una persona divina

terminetur per aliam: Ergo similiter natura humana terminata persona propria, potest terminari personalitate Verbi, absque eo quod personalitas Verbi terminet personam humanam.

104 Respondeo, concessio Antecedente, negando Consequentiam: licet enim natura divina possit sibi terminari triplici subsistentia: hoc tamen non potest contingere in natura creata, tum quia illud competit divina natura ratione sue infinitatis, a qua deficit quilibet natura creata: Tum etiam quia probando nostram conclusionem, plures assignavimus rationes disparitatis inter propriam personalitatem respectu nature create, & personalitates divinas, tam comparative ad naturam divinam, quam etiam comparative ad creatam.

105 Obijcies tertio: Natura humana terminata per alienam personalitatem, scilicet per subsistentiam Verbi, potest assumi a Patre & Spiritu sancto: Nam ut disputatione precedenti cum S. Thoma docuimus, omnes tres persone Trinitatis poterunt eandem numero naturam assumere: Ergo terminata propria personalitate, poterit assumi a Verbo, non assumpta personalitate.

106 Respondeo, concessio Antecedente, negando consequentiam, & pariter: Nam subsistentia propria constituit naturam subsistentem per se & in se, subsistentia vero aliena constituit illam subsistentem in alio: implicat autem contradictionem, quod eadem natura simul subsistat per se & in alio, non vero quod habeat plures modos subsistendi in alio, quia subsistere per se & in alio, sunt duo modi subsistendi inter se oppositi, & quorum unus, virtualiter saltem, includit negationem alterius. Plures vero modi essendi in alio, non habent inter se hanc repugnantiam & oppositionem, nec unus includit virtualiter negationem alterius: Possentque id declarari & illustrari exemplo accidentis, videmus enim quod omnino implicat idem accidens simul esse per se & in alio: ceterum quod simul possit esse in pluribus subjectis, multi extra Scholam D. Thome concedunt, saltem de absoluta potentia. Duae alia rationes discriminis propositionis 3. & 4. nostre conclusionis insinuavimus, quae ibidem videri poterunt.

ARTICULUS V.

An hoc propositio (Deus assumpsit hominem) in rigore & proprietate sermonis sit vera?

107 Ratio dubitandi est, quia modus ille loquendi passim invenitur apud Concilia & Sanctos Patres, nam in Concilio Tolerano 1. in confessione dicitur, *Credimus, Filium Dei ex vero Virgine assumpsisse hominem*, Similia habentur in Tolerano 6. cap. 1. in Tolerano 11. in consensu fidei & in Francordensi in Epist. ad Episcopos Hispanie. Ex Patribus vero ita locuti sunt Hilarius lib. 2. de Trinit. Damascenus lib. 3. fidei c. 4. Leo Magnus in Epist. ad Julian. & ferm. 4. de Epiphania, ac ferm. 2. de Ascensione, S. Maximus homil. 2. Pentecostes. Boetius lib. de duabus naturis, & Augustinus de praesert. Sanct. c. 15. Epist. 66. lib. 9. de civit. c. 17. & 21. & pluribus aliis in locis. Immo oppositum docentes anathemate damnavit testatur Magister in 3. dist. 5. §. 6. Denique hic loquendi modus usurpatur ab Ecclesia, praesertim in Canticis Te Deum laudamus, a SS. Ambrosio & Augustino composito, ubi dicitur: *Tu ad liberandum suscepimus hominem, non horruisti Virgine uterum*. Ergo hoc propositio, *Deus assumpsit hominem*, in rigore & proprietate sermonis vera est.

108 Propter haec & similia testimonia, Eudocius Vives in lib. 9. Augustini de civit. Dei cap. 17. partem affirmativam tenuit, irridens Theologos Scholasticos oppositum asserentes, cum ipse potius merito irridendus sit, eo quod (ut inquit Vasquez) magis in humanis litteris, quam in Theologicis rebus versatus, & ut alii ajunt, Grammaticus magis quam Theologus, saltem in mestem alienam, mittens, praecipis tulerit de Theologia, quaestione iudicium, ut patet ex dicendis conclusionibus sequenti.

Dico igitur, haec propositio, *Deus assumpsit hominem*, in rigore & proprietate sermonis non est vera. Ita communiter docent Theologi cum S. Thoma hic q. 4. art. 3. & in 3. dist. 6. qu. 1. art. 2. probantque variis Conciliis, & SS. Patrum testimoniis, quae brevitas causa praeremitto, & conclusionem probdo ratione quam idem S. Doctor locis citatis insinuat.

109 Si haec propositio, *Verbum Dei assumpsit hominem*, esset vera in rigore & proprietate sermonis, sequeretur Verbum non solum assumpsisse naturam humanam, sed etiam humanum suppositum: Consequens est erroneum: Ergo dicta propositio non est vera in proprietate sermonis. Minor est certa, alias essent in Christo duae hypostases, seu duo supposita, nam assumptam manet in assumente, & consequenter si suppositum humanum fuit a Verbo Dei assumptum, mansit in Christo, subindeque in illo essent duo supposita. Major vero suadetur. Homo licet de formali solam humanitatem significet, de materiali tamen & im-

placite, significat suppositum habens humanitatem, & pro illo supponit: Ergo Verbum hominem assumere, proprie & in rigore est assumere humanum suppositum, & consequenter: si praedicta propositio in rigore & proprietate sermonis esset vera, sequeretur Verbum assumpsisse non solum humanitatem, sed etiam suppositum hominis. Consequentia patet, Antecedens autem probatur primo ex D. Thoma in 1. dist. 6. q. 1. art. 2. in corp. 1. p. q. 39. art. 4. & hic qu. 4. art. 3. quibus locis, & alibi passim, docet nomen homo significare naturam per modum perfecti, & cum natura suppositivitate compleatur & periciatur, illam significat ut in supposito & in habente naturam.

Secundo probatur ex Damasceno lib. 3. cap. 4. in principio, & c. 11. circa finem, ubi dicit quod sicut hoc nomen *Deus* significat eum qui habet divinam naturam, ita hoc nomen *homo* significat eum qui habet naturam naturam: Sed habens humanitatem, supponit pro supposito humane naturae: Ergo nomen *homo* pro eodem supponit.

Tertio, Ille propositio est vera, *Verus est homo, Paulus est homo*: Sed si nomen homo non supponeret pro supposito habente naturam, non posset esse vera: nam ille propositio, *Paulus est humanitas*, *Paulus est humanitas*, vere non sunt, quia humanitas, non pro habente naturam, sed solum pro natura supposito: Ergo nomen *homo* non supponit pro natura, sed pro supposito habente naturam.

Ad rationem vero dubitandi initio propositam respondeo Cardinalis Delugo disp. 13. fest. 2. num. 15. antiquos Patres, praedicta propositione utentes, proprie fuisse locutos, quia nomen homo tunc temporis indifferens erat ad significandam naturam humanam in abstracto, vel in concreto, eo quod humanitas quae modo, iuxta omnes Theologos, naturam in abstracto significat, tunc in hac significatione usurpata non erat. Unde sicut si nunc Verbum Divinum aquae naturam assumeret, proprie diceretur assumpsisse aquam, eo quod non habeamus nomina diversa: quibus naturam aquae in abstracto & in concreto significemus, sed nomine aquae, naturam ejus utroque modo acceptam significamus: ita ob eandem causam, praedicta propositio, *Verbum Dei assumpsit hominem*, antiquis temporibus fuit vera in rigore sermonis: quia hoc nomen *homo* natura humana in concreto & in abstracto significabatur: tunc autem quia duo nomina sunt inventa ad significandam naturam humanam in concreto, & in abstracto, scilicet *homo* & *humanitas*, non potest illa propositio in proprietate usurpari. Sicut olim una hypostasis in Deo concedebatur, quae hoc vox *hypostasis* indifferens erat ad significandam naturam & personalitatem: postea vero, quia ex usu & consensu fidelium, applicata est vox *hypostasis* ad solam subsistentiam, vel suppositum significandum, non licet Catholicis dicere esse in Deo unam hypostasis. Eandem solutionem tradit ex nostris Cipallus hic art. 3. dubio unico.

Veram illa non videtur legitima, potestque breviter conlaturi, nam vox *humanitas*, passim usurpata pro abstracto, etiam praesens illis temporibus invenitur: Ergo si nunc quia diversis nominibus natura humana in abstracto & in concreto significatur, non est vera dicta propositio in proprietate sermonis, nec etiam illis antiquis temporibus fuit in rigore & proprietate vera. Consequentia patet ex dictis, Antecedens autem constat variis Conciliis & SS. Patrum testimoniis: nam in primis in Concilio Tolerano 6. can. 7. sic habetur: *Solus filius suscepit humanitatem in singularitate personae*. Deinde Cyprianus qui tertio saeculo floruit, ferm. de Nativit. loquens de Filio Dei ait: *Humanitatis participatione frater noster fieri voluit*. Item Cyrillus in Epist. ad Nestorium, relata in Concilio Ephesino & Chalcedonensi actione 1. haec scribit: *Sed quoniam propter nos, & propter nostram salutem, unigeniti filii secundum subsistentiam, humanitatem, praesens ex semina, propterea dicitur secundum carnem nasci*. Denique Damascenus lib. 3. fidei cap. 4. sic dicit: *Illud itaque animal verendum est, quod divinitatis atque humanitatis non essentia seu natura indicat: Ergo antiquis illis temporibus diversa erant nomina, quibus natura in abstracto & in concreto significaretur. Unde haec praetermissa solutio.*

Ad rationem dubitandi initio propositam respondeo, concessio Antecedente, negando Consequentiam: Ecclesia enim Patres, & Concilia, cum docent Verbum assumpsisse hominem, non sunt proprie, sed improprie intelligenda, id est assumpsisse humanitatem, sumendo concretum pro abstracto, quae est impropria locutio, & figura Synecdoche, quae accipit totum pro parte: vel quia assumptio terminata est ad hoc ut Filius Dei esset homo, iuxta quam intelligentiam, non sumitur homo per modum extremi assumpti, de cuius ratione est assumptio, sed per modum termini effecti per assumptionem, quae etiam non est propria, sed impropria locutio, nam Verbum assumere proprie non explicat effectum, sed tractionem unius ad esse alterius, & ideo in rigore acceptum, non dicitur de termino effecta, sed de extremo alteri

alteri unito, & ad esse illius assumptio. Solutio est D. Thoma hic art. 3. ad 1. ubi ait quod *hujusmodi locutiones non sunt attendendae tanquam propriae, sed sicut sunt exponendae ab aliquo a sacris Doctoribus ponuntur: ut dicamus hominem assumptum, quia ejus natura est assumpta, & quia assumptio terminata est ad hoc ut filius Dei sit homo.*

ARTICULUS VI.

Utrum humanitas Christi, ut actu conjuncta Verbo Divino, ejusque personalitate terminata, appetitum innatum, subsistentiam propriam & sibi connaturalem appetat?

§. I.

Quibusdam promissis referuntur sententiae, & vera eligitur.

113 Pro resolutione hujus difficultatis in primis recolendum est ex Tractatu de visione beatifica duplicem a Philosophis & Theologis solere distingui appetitum: unum innatum, qui est inclinatio seu propositio ab Auctore naturae indita, quae unaquaque res, absque ulla cognitione in suum bonum connaturale est propensa, qualis est propositio gravis in centrum, & levis ad locum sursum: alterum elicicum, qui est actus appetendi a speciali aliqua potentia sensitiva vel rationali procedens, & in bonum cognitum sub ratione boni tendens.

114 Deinde advertendum est, appetitum naturalem seu innatum esse duplicem, unum in actu primo, qui nihil aliud est quam ipsa rei natura secundum se veluti naturaliter inclinata ad proprium bonum: alterum in actu secundo, qui est operatio aut quasi operatio naturae tendentis in bonum sibi connaturale: v. g. gravitas in lapide est appetitus innatus sui naturalis in actu primo ad centrum, gravitate autem est appetitus naturalis in actu secundo.

115 Tertio ut certa ab incertis separarentur, suppono tantquam certum, humanitatem Christi, sicut & alias habere inclinationem naturalem in actu primo ad propriam subsistentiam, haec enim, ut dicebamus, nihil aliud est quam entitas humanitatis secundum se; ut ex naturali sequela nata est sequi propria personalitas, unde si separaretur a Verbo, illam per naturalem resultantiam haberet, seu de novo acquireret. Difficultas ergo consistit in hoc, utrum humanitas Christi, considerata ut actu conjuncta Verbo Divino, habeat appetitum naturalem per modum actus secundi ad propriam personalitatem, eo proportionali modo quo lapis detentus sursum, non solum per gravitatem, sed etiam per gravitationem tendit in centrum, & conatur removere & evincere prohibens?

Partem affirmativam tenent Scotus quodlib. 19. qu. 3. Vasquez hic disp. 34. & Cabrera disp. 8. Negantem vero sequuntur Cajetanus, Medina, Alvarez, Joannes a S. Thoma, Cipallus, & alii ex nostris Thomisticis, cum quibus Dico, humanitatem Christi actu unitam Verbo non habere inclinationem, seu appetitum innatum per modum actus secundi, ad propriam personalitatem.

116 Probatur primo: Potentia perfecta & completa per actum & formalem perfectionem, & eminenter formaliter continentem perfectionem alterius actus vel formae imperfectioris, non habet naturalem appetitum ad illum actum vel formam minus perfectam. Sed humanitas Christi assumpta a Verbo compleatur & periciatur per subsistentiam increatam & infinitam Verbi Divini, eminenter formaliter continentem totam perfectionem propriae personalitatis: Ergo humanitas Christi, ad completa illa divina personalitate, non amplius appetit subsistentiam propriam & connaturalem. Minor est evidens, Major probatur: Tam quia potentia non inclinatur ad aliquem actum vel formam, nisi ut ab illa periciatur, compleatur, & actuetur: Ergo si potentia completa per actum vel formam nobiliorem, & eminenter formaliter continentem perfectionem alterius, majorem ab illo recipiat perfectionem & actualitatem, quam recipere potest ab actu vel forma imperfectiori, non habet naturalem inclinationem ad illum actum vel formam imperfectiorem. Tum etiam, quia si potentia completa per actum perfectionem & nobiliorem, appeteret naturaliter imperfectiorem, ille appetitus naturalis ferretur in malum ut sic, quia minus bonam & minus perfectam habet rationem mali, respectu melioris & perfectioris.

117 Ad do quod, quilibet inclinatio est satiata & perfecta, quando attingit aliquid continens eminenter formaliter suum terminum: Ergo tunc non habet naturalem appetitum ad actum vel formam inferiorem. Consequentia patet, Antecedens vero variis exemplis declaratur & illustratur. In primis enim videmus appetitum naturalem hominis perfecte satiari per beatitudinem supernaturalem, nec desiderare naturalem, quando supernaturalem possidet, quia scilicet beatitudo supernaturalem modo continet totam perfectionem beatitudinis naturalis. Secundo, unumquodque appetit naturaliter acquirere scientiam, Theol. Genes, Tom. IV.

tias omnium rerum, si tamen alicui concederetur rerum omnium scientia infusa & beatifica, non haberet amplius appetitum scientiae acquisite. Tertio, si esset aliqua forma quae contineret omnes perfectiones omnium formarum corruptibilium; tunc materia informata tali forma plene satiaretur, nec alias appeteret. Et si esset aliquid continens quiddam id in centro respectu lapidis, lapis in illo excitans quiesceret sicut in centro, nec deorsum gravitaret: Ergo quilibet inclinatio est satiata & perfecta, quando attingit aliquid continens eminenter formaliter suum terminum.

Dices cum Vasquez, hoc argumentum convincere quidem humanitatem Christi non appetere propriam personalitatem appetitum elicito, quia ille ducitur cognitione & apprehensione, ac proinde cum natura cognoscit se majus aliquid bonum possidere, ablinet a desiderio boni imperfectioris, quod possessionem superioris boni impediret. Ceterum hoc non habere locum in appetitu naturali seu innato, quia cum ille appetitus oritur cum natura, tandiu perseverat, quamdiu manet ipsa natura.

119 Sed contra primo: Quamvis appetitus innatus & elicitus in multis distinguatur, praesertim quia innatus non ducitur cognitione, sicut elicitus; hoc tamen habent commune, ut uterque sit in appetente, ratione indigentia alicujus perfectionis vel bonitatis: Sed quando potentia est perfecta & completa per actum & formam perfectiorem, & eminenter formaliter continentem perfectionem alterius actus vel formae imperfectioris, tunc illa actu vel forma non indiget: Ergo non potest illam appetere appetitum innato; ut patet exemplo materiae, cujus appetitus innatus satiaretur per formam quae contineret eminenter formaliter totam perfectionem formarum subalternarum.

Contra secundo: Appetitus innatus, cum sit inditus ab Auctore naturae, non potest esse inordinatus: Sed ordinatus esset, si quando habet perfectionem superiorem (ut in proposito subsistentiam divinam) conatur, & per modum actus secundi privari vellet tali perfectione ut inferiori seu minore afflueret: Ergo, &c.

Potest etiam suaderi conclusio ex duplici absurdo seu inconvenienti, quod sequitur ex adversa sententia. Si enim humanitas Christi naturaliter appeteret propriam subsistentiam, etiam appeteret naturaliter separationem sui a Verbo, quandoquidem eam habere non posset, nisi dimitteretur a Verbo, cum personalitas increata & creata simul eandem naturam terminare nequeant, ut art. 4. ostensum est. Sicut si lapis naturaliter appetit locum deorsum, necessario etiam & naturaliter appetit recedere a loco sursum, eo quod simul in centro & in loco sursum existere nequeat. Item humanitas Christi pateret violentiam in Verbo, quia privaretur illo quod naturaliter appetit; appetitus autem naturalis frustratus, violentiam patitur.

120 Nec obstat quod ait Vasquez, violentum solum esse illud quod est contra naturalem inclinationem activam: humanitas autem solum passiva, non vero active se habet ad propriam subsistentiam: Non valet, inquam, tum quia falsum est, humanitatem solum passivae se habere ad propriam subsistentiam, quia naturaliter dimanaret subsistentia ab humanitate, si dimitteretur a Verbo; resultantia vero, seu dimanatio, quaedam species actionis est, & ad causalitatem efficientem reducitur. Tum etiam, quia sufficit passiva inclinatio & appetitus ad aliquid, ut patitur violentiam, si frustratur; sicut in Tractatu de voluntario & involuntario disp. 1. art. 4. notabili 4. ostensum est.

§. II.

Solvuntur objectiones.

121 Obijcies primo. Appetitus naturalis seu innatus, non est aliquis actus vel effectus ab aliqua potentia dimanans seu procedens, sed praesens ipsa potentis, ut habet proportionem & convenientiam cum altero, & ut est capax perfectionis sibi debita & conaturalis. At Christi humanitas, quamvis consecuta sit alicui personalitatem, manet tamen cum naturali capacitate & potentia habendi suam propriam personalitatem, veluti suum conaturale bonum, ac perfectionem sibi debitam; unde si dimitteretur a Verbo, statim propria & conaturalis subsistentia per naturalem dimanationem ex ea resulteret: Ergo Christi humanitas, etiam ut unita Verbo, & increata ac infinita subsistentia ipsius terminata, habet appetitum naturalem seu innatum ad propriam subsistentiam & personalitatem.

122 Respondeo distinguendo Majorem: Appetitus naturalis seu innatus, in actu primo consideratus, nihil aliud est quam potentia ut habet proportionem & convenientiam cum altero &c. concedo Majorem. Appetitus innatus per modum actus secundi: nego Majorem: ad illum enim non solum requiritur proportio, seu convenientia cum altero, sive capacitas alicujus perfectionis conaturalis, sed insuper exigitur quod talis actus, seu perfectio, neque in se, neque

neque in alio eminentiori prehabetur. Unde Major rursus sic distinguit potest: Appetitus innatus est capacitas debite perfectionis, qua natura actu caret in se, quam in alio quod supplet perfectioni modo defectum illius, concedo Majorem. Est capacitas debite perfectionis, qua natura actu caret in se, habet tamen in alio quod supplet perfectioni modo defectum illius, nego Majorem. Similiter distingui Minor. In humanitate Christi est naturalis capacitas ad propriam personalitatem, cum carentia illius tam in se, quam in alio superiori, suppleta defectum illius, nego Minorem. Cum carentia illius in se, non tamen in superiori, suppleta defectum ipsius, concedo Minorem, & nego Consequentiam. Solutio patet ex supra dictis.

123 Objicies secundo: Anima rationalis est perfectissima forma quam potest habere materia subalternis, & eminenter continet omnes formas inferiores, & nihilominus materia prima, prout illa informata, retinet appetitum innatum ad alias formas corruptibiles & inferiores. Intellectus etiam videns Deum ut in se est, adhuc appetit ex effectibus illius cognoscere connaturali modo. Similiter accidens perfectiori modo existit separatam, quam inherens, & tamen appetit inherentiam quando separatam est: Ergo pariter humanitas Christi, licet perfectiori modo subsistat in Verbo, quam in seipsa, nihilominus ut terminat Verbi personalitatem, retinet appetitum innatum ad propriam subsistentiam.

124 Respondeo ad primum exemplum, negando paritatem: In primis enim, licet anima rationalis sit perfectior aliis formis rerum corruptibilium, & eas eminenter contineat, eminentiam quodam imperfectam, & quoad communes gradus essendi, & vivendi, non tamen eas continet eminentiam, & quoad specificas & individuales illarum rationes, quia non est infinita perfectionis, sicut Persona Divina. Deinde, dato quod anima rationalis contineret omnem perfectionem formarum inferiorum in essendo, non tamen eam contineret in informando, quia assimilabiliter aduat materiam. Personalitas vero Verbi Divini, continet eminenter totam perfectionem personalitatis proprie humanitatis Christi, non solum in essendo, sed etiam in terminando, quia terminat illam inamissibiliter, & per unionem indissolubilem, ac eternitate mensuram.

125 Aliud exemplum de cognitione Dei per creaturas, non est ad rem, tum quia Beati Deum in seipso immediate contemplantur, non appetunt ipsum cognoscere ex effectibus ab ipso productis, juxta illud Bernardi lib. 2. de considerat. cap. 2. *Creatoris tibi non indiget scala creaturarum ut ascendas in celum, sicut creatura mundi; quid enim opus scala tenenti seipsum? Videri Verbum, & in verbo factus per Verbum.* Tum etiam quia cognitio Dei per creaturas non est incompossibilis cum visione Dei ut est in se, neque excludit illam; sicut subsistentia Verbi est incompossibilis cum subsistentia propria humanitatis Christi, & illam expellit, vel ejus subsistentiam impedit.

126 Similiter aliud exemplum de accidente separato non urget, quia accidentis separatum non accipit aliquam formam continentem perfectionem inherentiam, sed solum suspendit Deus inherentiam ad subiectum, suppleto concursu ipsius; unde per hoc non tollitur quod appetat inherentiam, sicut anima separata appetit conjunctionem ad corpus, neque ipsa separatione satiatur: Christi vero humanitas propria subsistentia carens & ab illa separata, elevatur ad subsistentiam Verbi, eminenter continentem tam in essendo, quam in terminando, totam perfectionem personalitatis proprie, ut antea declaravimus.

127 Objicies tertio: In illud aliquid inclinatur naturaliter, a quo ex sola subtractione impeditis, sine nova actione proficit, ut patet in gravibus & levibus, quae naturaliter inclinantur in suos motus ad quos tendunt, subtractione impedito: Sed ab humanitate Christi, si dimitteretur a Verbo, naturaliter proficeret propria subsistentia: Ergo naturaliter inclinatur ad illam.

128 Respondeo quod licet ea quae sublati impedimento dimittant ab aliqua natura, in ea supponant naturalem inclinationem, seu appetitum in actu primo; hac tamen naturalis inclinatio, seu appetitus innatus, non prorumpit in actum secundum, nec actu appetit illam terminum, quamdiu possidet alium eminenter continentem quidquid est perfectionis in illo, ut patet exemplis supra adductis. Unde licet humanitas Christi habeat in se sufficiens principium, ut moveatur ad propriam subsistentiam, si dimittatur a verbo; modo tamen de facto ad illam non movetur, nec tendit aut inclinatur actualiter, sed omnino quiescit in divina, per quam perfecte satiatur.

129 Dices, Natura humana habet appetitum innatum ad propriam personalitatem, & quatenus est terminus complens ipsam naturam, & quatenus est forma quaedam, seu modus ipsam informans: Sed divina personalitas supplet quidem vicem personalitatis create, prout est terminus, non tamen prout est forma, vel modus: Ergo appetitus naturalis ad propriam personalitatem, non satiatur

ture plene & perfecte per subsistentiam incretam Verbi Divini.

Respondeo, quod humanitas per se primo appetit propriam personalitatem, in quantum est terminus complens ipsam; sed quia personalitas create, ob suam imperfectiorem, non potest esse terminus complens naturam, nisi informando, consequenter & secundario appetit illam, in quantum est modus & forma. Cum ergo personalitas Verbi Divini, ob suam infinitatem & eminentiam, terminet humanitatem Christi, eamque compleat absque hac imperfectione forme & modi, per illam perfectissime satiatur inclinatio naturalis quam habet humanitas secundum se ad propriam personalitatem, in quantum est terminus, & modus illius. Sicut si quis appeteret medicinam solum propter sanitatem, & illi absque tali medicina per miraculum concederetur sanitas, non solum satiaretur in illo appetitus sanitatis, quae per se erat intenta, sed etiam appetitus medicinae, quae non erat volita nisi propter sanitatem.

ARTICULUS VII.

De Verbum Divinum, ad suam subsistentiam, sanguinem, aliosque humores corporis Christi assumptis?

§. I.

Quibusdam primitis, referuntur sententia.

Supponendum est primo, quod cum Christus sit perfectus homo & perfectus Deus, ut in Symbolo Athanasii Ecclesia profiteretur, omnia quae ad integritatem & perfectionem humani corporis pertinent, a Verbo assumpta sunt; ac proinde certissimum est, carnem, ossa, & omnes partes organicas & integrantes corporis Christi, ad Verbi subsistentiam fuisse assumptas: unde difficultas solum est de sanguine, aliisque humoribus ad consuetam partium illarum, & ad vitam animalis conservandam necessariis, de spiritibus vitalibus, & animalibus, de lacrymis, sudore, saliva, & aliis excrementis, & tandem de dentibus, capillis, & unguibus, de quibus omnibus breviter hic dicendum est.

Supponendum secundo, in corpore humano duplicem sanguinem distingui, alterum nutrimentalem tantummodo, alterum naturalem. Nutrimentalis solum, est humor quidam sanguineus parum decoctus & depuratus, qui veram sanguinis naturam nondum habet, quamvis in colore & aliis accidentibus sit ei similis. Talis est qui proxime ex alimento aut ex chilo generatur, vel in hepate, vel in venis ducentibus ad hepar, quos Medici *Mesaraicas* appellant; & hunc sanguinem sudasse aliquos refert Philosophus in libro de historia animalium. Sanguis vero naturalis est ille qui sit ex priori, per majorem decoctionem & elaborationem virtutis efformative sanguinis, residens juxta Galenum in hepate, vel juxta Aristotelem, in corde, subindeque longe purior evadit, & consequenter veram formam substantialem sanguinis acquirit. Dicitur autem naturalis, quia licet ad totum animal extendum aliquo modo deferatur, tamen hoc minus non est ei adequatum, sed ultra illud habet quod sit de integritate naturae animalis.

Scio plerisque Recentiores extra scholam D. Thomae, non admittunt illam sanguinis distinctionem. Verum praeterquam quod D. Thomas quodlibet. 5. art. 5. admittit expresse, ratio insuper illam suadet. Sive enim verus sanguis fiat in hepate (ut docent Medici) sive solum in corde (ut cum Aristotele asserunt Philosophi) certissimum est: saltem chylum in venis mesaraicis attractum, antequam recipiatur in hepate, nonnullam habere sanguinis similitudinem, & tamen nondum ejus speciem & formam substantialem esse affectum, subindeque nondum esse sanguinem naturalem, sed tantum nutrimentalem.

Nec obstant quae Auctores praedicti adversus doctrinam hanc objiciunt, vimque hoc quod est unus sanguinem esse puriorem altero, non essentialem, sed accidentalem duntaxat distinctionem arguere, atque adeo illum quem vocamus pure nutrimentalem, esse verum sanguinem, & tam bene de integritate animalis, quam alium. Hac inquam, non obstant, quia sanguis naturalis non habet utramque majorem paritatem supra nutrimentalem, sed paritatem substantialem, causatam esse fortissima quaedam concoctione, substantialem ipsum transmutante.

Supponendum tertio, celeberrime esse inter Philosophos & Medicos controversiam, an sanguis sit animatus forma vitali totius, aut diversa, quae vitalis non sit, informans? Medici enim existimant illum non esse animatum, seu forma vitali totius informatum. Philosophi vero docent sanguinem informari ab anima rationali, non secundum omnem gradum & perfectionem animae, sed secundum gradum vegetativum. Unde Aristoteles 3. de historia animalium cap. 19. *Palpitat intra venas sanguis animalium omnium, & quando vitio servatur, semper vitiosus animatur & fervet.* Sed quidquid sit de hac sententia, ut sanguis dicitur hypostatic

hypostatic unitus Verbo Divino, sufficit quod ad integritatem humana natura pertineat, ut patet ex infra dicendis. His positis

136 Circa propositam difficultatem varia sunt Auctorum placita, Durandus enim in 4. dist. to. q. 1. negat ullum profus sanguinem a Verbo fuisse assumptum. Suarez vero e contra, Vasquez, & alii Recentiores, docent omnem sanguinem qui fuit in Christo, dum in corpore mortali viveret, fuisse subsistentem subsistentia Verbi Divini, non enim admittunt distinctionem illam sanguinis in nutrimentalem & naturalem, quam tradit D. Thomas quodlibet citato. Thomista vero cum S. Doctore distinctionem illam sanguinis in nutrimentalem & naturalem agnoscetes, istum asserunt a Verbo fuisse assumptum, non vero illum.

§. II.

Hac sententia ut verior & probabilior eligitur.

137 Deo igitur, Sanguis corporis Christi, non quidem pure nutrimentalis, sed naturalis, hypostatic Verbo Divino unitus est, sive ad ejus subsistentiam assumptus. Prima pars conclusionis patet. Illa enim duntaxat in corpore Christi hypostatic Verbo Divino unita fuit, sive ad ejus subsistentiam assumpta, quae fuit de integritate substantialem humanae naturae: Sed sanguis pure nutrimentalis, non est de integritate substantialem humanae naturae: Ergo nec ad subsistentiam Verbi Divini assumptus fuit. Major est certa; si enim ut aliquid dicitur unitum hypostatic, sufficit (ut docent aliqui Recentiores) illud fuisse necessarium ad conservandam vitam corporis Christi, sequitur parum alimentum, antequam converteretur in partes talis corporis, hypostatic Verbo Divino fuisse unitum, idque inutiliter; ad quod erumpendo uno hypostatica cum Verbo Divino rei factum contingit? Minor vero probatur. Quod non est actu, sed tantum in potentia pars humanitatis, non est de integritate substantialem illius, ut constat: Sed sanguis pure nutrimentalis, non est actu, sed tantum in potentia, pars humanitatis; est enim purum alimentum, ut patet ex dictis in secunda suppositione: Ergo non est de integritate substantialem humanitatis.

138 Secunda vero probatur primo ex SS. Patribus: Cyrillus enim in Epistola quae lecta fuit & approbata in Concilio Chalcedonensi actione 1. dicitum illud Joannis, *Verbum caro factum est*, sic interpretatur, *Carnem & sanguinem assumptis.* Et Clemens VI. Extrat. *Unigenitus*, de penitentiis & remissionibus, asserit unam guttam sanguinis Christi, propter unionem ad Verbum, habuisse valorem infinitum, subindeque fuisse sufficiens pretium nostrae redemptionis.

139 Confirmatur ex locis Scripturae, in quibus redemptio tribuitur sanguini Christi ut pretio condigno: 1. Petri 1. *Non corruptibilis, auro & argento redemptus estis, sed pretioso sanguine agni immaculati.* 1. Joann. 1. *Sanguis Jesu Christi filii ejus emundat nos ab omni peccato.* & Apocal. 7. dicuntur Sancti dealbasse stolas suas in sanguine Agni. Denique insignis est locus Apostoli ad Hebraeos 2. sic dicitur: *Quis ergo pariter communicaverunt carni & sanguini, & ipse similiter participavit eisdem.* Ubi aequaliter loquitur Paulus de participatione carnis, & de participatione sanguinis: Ergo sicut caro Christi fuit hypostatic unita Verbo, ita & ejus sanguis. Unde nullus fere est Theologus, qui opinioem Durandi, ut erroneam, vel saltem ut temerariam, non dampnet.

140 Probatur secundo eadem pars ratione fundamentali. Quidquid pertinet ad integritatem corporis humani, assumptum est ad subsistentiam a Verbo: Sed aliquis sanguis, nempe qui simpliciter est talis, sive naturalis, pertinet ad integritatem humani corporis: Ergo Verbum Divinum illam ad subsistentiam suam assumpsit. Major est certa; Verbum enim Divinum assumptum ad suam subsistentiam corpus humanum, non mutilum, sed integrum, alias non esset verus & integer homo, quod est haereticum. Minor vero (praeterquam quod est D. Thomae infra quae. 53. art. 2. & Aristotelis 2. de partibus animalium cap. 2. & 1. de historia animalium cap. 1. necnon lib. 3. cap. 2. ubi refert sanguinem inter partes similes) probari potest insuper: Primo quia sicut elementa sunt actu partes magni universi & ad ejus integritatem pertinent: ita quatuor humores, subindeque sanguis, sunt partes corporis hominis, qui est mandus quidam minor, cum sanguis sit humidus & calidus sicut aer; pituita frigida & humida sicut aqua; flava bilis, seu cholera, calida simul & arida sicut ignis; atra denique bilis, seu melancholia, frigida & arescat sicut terra.

141 Secundo: Sanguis aliquis, videlicet purior & subtilior, est organum atque instrumentum naturale, quo mediantia anima exercet in corpore plures operationes vitales, ut patet in motibus irae, timoris, & gaudii: Irascimur enim, quando praedictus sanguis fervet; timemus, dum contrahitur; & gaudemus, cum distenditur: propter quod Aristoteles de generat. animal. cap. ultimo ait, spiritum animale (qui nihil aliud est quam sanguis purior & subtilior) sic se habere in rebus a natura institutis ut in arte fabrilis malleus & incus: Ergo sicut alia omnia organa corporis humani pertinent ad ipsius integritatem, ita & sanguis purus & subtilis.

142 Tertio: Sanguis in corporibus hominum resurgentium futurus est, ut docent communiter Theologi & SS. Patres: Sed nullam aliam ob rationem id fiet, nisi quia sanguis ille est de integritate corporis humani, non enim hoc accidit, eo quod sit necessarius ad nutritionem, cum, teste Apostolo, corpus humanum resurgeturum, futurum sit spirituale, non animale, subindeque nutritionis nullo modo indiguum. Unde idem Paulus 1. ad Corinth. 6. *Esca ventri, & venter esis: Deus autem hunc & has destruet, id est post resurrectionem, nullus erit escarum & ciborum usus, nullum ventris in illis digerendis officium: Ergo &c.*

143 Quarto: Tridentinum sess. 13. cap. 3. ait: *Corpus Christi esse sub specie vini, & sanguinem sub specie panis, & animam sub utraque, ut naturaliter illius connexioni & concomitantia, qua partes Christi Domini, qui jam ex mortuis resurrexit, non amplius moriturus, inter se copulantur.* Quibus verbis Concilium clare supponit, sanguinem esse partem humanitatis, & connecti tanquam partem corporis.

Denique suaderi potest eadem pars conclusionis, ex absurdo & inconvenienti quod sequitur ex Durandi sententia: Si enim sanguis non fuit hypostatic unitus Verbo, sive ad ejus subsistentiam assumptus, sequitur Verbum Divinum non esse per concomitantiam sub speciebus vini in Eucharistia, sicut est sub speciebus panis: Sed hoc est contra communem Theologorum sententiam, immo & contra definitionem Tridentini citati: Ergo &c. Sequela probatur: Illa dicuntur esse per concomitantiam in sacramento, quae realiter & substantialiter conjunguntur cum termino primario conversionis sacramentalis: Atqui si Verbum non assumpsit sanguinem, non conjungitur termino primario conversionis substantiae vini, scilicet sanguini: Ergo non est, etiam per concomitantiam, sub speciebus vini. Unde si Apostoli in triduo mortis Christi consecrasset, nullo plane modo, juxta Durandi sententiam, ibi fuisset Verbum Divinum.

Adde quod, si sanguis non esset unitus Verbo, non posset proprie dici de vino consecrato, quod sit sanguis Christi, nec calix consecrationis, vero a Christo diceretur *Calix sanguinis mei*; nam *ly mei*, & *Christi*, appellant supra suppositum: Ad haec non solum falsa, sed etiam a fide prorsus aliena sunt: Ergo, &c.

§. III.

Solvuntur objectiones.

145 Objicies primo: Verbum Divinum ea tantum assumptum quae sunt de integritate corporis humani: At sanguis quicumque ille sit, non pertinet ad integritatem humani corporis: Ergo non fuit assumptus a Verbo. Major patet ex supra dictis. Minor vero probatur multipliciter. In primis enim quod non est actu, sed tantum in potentia, pars corporis humani, non pertinet ad ejus integritatem, ut constat; alias enim cibus in stomachum tractus, etiam antequam verteretur in sanguinem, dici posset integrare corpus humanum: Sed sanguis, etiam ille quem naturalem dicimus, non est actu, sed tantum in potentia, pars humani corporis, quandoquidem deservit nutritioni carnis, & aliarum partium solidarum: Ergo non pertinet ad integritatem corporis humani.

Secundo, absurdum videtur dicere, quod animal ex suis partibus nutritur: Id autem sequeretur, si sanguis, etiam ille qui pertinet ad decoctionem est jam affectus esse pars integrans corpus animalis: quandoquidem infervit, ut jam dixi, nutritioni aliarum partium: Ergo &c.

Tertio: Sanguis quilibet est discontinuus a reliquis partibus; sicut enim aqua decurrens, propter suam fluxibilitatem, nequit continuari cum terra, quae est indurabilis; ita cum sanguis sit fluxibilis, alio vero partes corporis nullo modo fluxibiles, cum eis continuari non potest, subindeque nec habere cum ipsis rationem partis integrans corpus humanum.

Quarto: Si sanguis sit de integritate corporis humani, sequitur ipsum contineri in Eucharistia sub speciebus panis ex vi verborum consecrationis, & non solum per concomitantiam: Sed hoc non potest admitti: Ergo nec illud. Sequela Majoris manifesta videtur, ex vi liquidem verborum est in Eucharistia integrum corpus Christi, atque adeo omnis ejus pars. Minor etiam est certa, cum Tridentinum loco supra citato asserat sanguinem existere sub speciebus panis, solum per concomitantiam.

Verum haec parum urget, & nimis levia sunt, ut a communi Theologorum sententia discedere cogant. Unde respondeo, concessa Majori, negando Minorem, ad quod primam probationem, dico quod sicut elementa in mundo majori,

majori, quantumvis sint partes tantum in potentia, & materia transiens respectu mixtorum, non propterea tamen desunt esse partes in actu, respectu ipsius universi: ita in mundo minori, scilicet corpore humano, licet sanguis perfectus, qui est unum veluti ex ipsius elementis, comparatus cum aliis partibus perfectioribus quantum nutritioni inservit, sit tantum pars in potentia, respectu tamen totius corporis, dicitur pars in actu. Ergo ratio hujus est, quia cum sit quid medium inter cibum & carnem, debet participare naturam utriusque, medium enim participat de utroque extremo, subindeque habere simul, quamvis respectu diversorum, rationem partis in actu & rationem partis solum in potentia. Solutio est D. Thome in 4. dist. 44. q. 1. art. 2. quaestione 2. ad 3. ubi pulchram illam proportionem quae est inter elementa ad mundum comparata, & sanguinem collatum cum animalibus, luculenter expendit.

Ex hoc patet responsio ad secundam probationem, licet enim absurdum sit dicere animal nutrirri ex suis partibus, quae ita sunt partes in actu, ut non habeant imper rationem partis in potentia, sive alimenti; quales sunt caro, nervi, & ossa, possunt tamen absque absurditate dicere, hominem nutrirri aliqua parte sui corporis, quae non ita est pars in actu, quin simul habet rationem partis in potentia, sive alimenti, qualis est sanguis, etiam parvulus.

146 Ad tertiam dicendum, quod licet sanguis non continetur immediate cum omnibus partibus corporis (in quo sensu intelligenda est propositio Aristotelis 2. de partibus animalium cap. 3. Sanguis non est continuus carni) bene tamen mediate, habet enim quasdam partes crassiores, quas Medici fibras vocant, quae continuantur venis, & vena carni.

147 Ad quartam, nego sequelam Majoris, & ad probationem ei subjunctam dico, ex vi verborum consecrationis panis, poni sub eius speciebus corpus Christi cum omnibus suis partibus solidis, non vero cum fluidis, qualis est sanguis, & alii humores: verba enim consecrationis panis, non utcumque significant corpus Christi, sed per modum cibi, cui apte quidem sunt partes solidae, non vero fluidae, subindeque nec sanguis.

Obijciat secundo: Si Verbum Divinum assumpsit sanguinem, sequitur Deum posse denominari sanguinem. sic ut denominatur homo, ex hoc quod assumpsit humanam naturam: Sed hoc videtur absurdum: Ergo & illud.

148 Respondeo negando sequelam, quia cum sanguis non sit natura completa & totalis, sed incompleta, & ordinata ex sua natura ad aliam, inde fit quod est fuerit assumptus a Verbo, Verbum tamen non possit denominari sanguis: sicut etiam ob eandem rationem, licet Verbum Divinum in triduo mortis manserit unitum animae & corpori separatis, non tamen propterea poterat denominari anima vel corpus, quia huiusmodi natura sunt incompleta, & essentialiter ordinata ad complementum alterius, a quibus proinde Verbum Divinum denominationem non fertur.

§. IV.

Alind difficile argumentum solvitur.

149 Obijciat tertio. Quod Filius Dei semel assumpsit, nunquam dimisit, ut habet commune Theologorum axioma: ex Damasceno desumptum: Sed Verbum Divinum aliquando dimisit sanguinem: Ergo nunquam illam assumpsit. Minor probatur: Multum sanguis sui in passione fuit reliquus in terris ad consolationem fidelium: Sed talis sanguis in terris existens, non remanet hypostatice unitus Verbo Divino: Ergo Verbum aliquando dimisit sanguinem. Minor est certa, ut constat ex infra dicendis. Major vero patet ex Bulla Pii II ad Abbatem S. Mariae Xantonensis digestis, quam vidit se ad Sylvester in Rosa aurea Tract. 3. quaest. 31. ubi Pontifex dicit veritatem fidei non repugnare, asserere Redemptorem nostrum de sanguine in cruce effuso, ob ipsius passionis memoriam, partem aliquam in terris reliquisse. Accedunt narrationes innumerae, quae falsitatis omnes damnari ab homine cordato non possunt, & tamen ex his supersedeat aliquam sanguinis a Christo fuisse portioem (sub alia tamen quam sanguinis forma) sit extra dubium. Eiusmodi est quod rubor in plerisque instrumentis passionis Dominicae adhuc cernitur. Qui rubor non est nudus color ex sanguinis asperione relictus (nam qualitates secunda non propagantur eo modo) sed vera sanguinis substantia, quae primum instrumentis illis adhaesit, eique affixa perseveravit. Ut de spina sacelli Regii Parisiensis, & de ferro lanceae, olim Norimbergae, nunc Roma aservato, & de sacra sindone Taurinensi, ac vultu sancto Romano, sive linteo Veronice, referunt multi Scriptores. Et specialiter quoad sindonem Taurinensem declaravit Julius II. ruborem qui in ea nunc cernitur, esse reliquias sanguinis fidei, idemque de Veronice suda-

rio habent qui de eo agunt, praesertim Rozovius anno 216. a num. 16. Favet etiam Nicephorus lib. 1. historiae cap. 30. in fine, ubi dicit sanguinem & aquam ex latere Christi profusa, in vasculo quodam a Virgine & S. Joanne excepta & conservata fuisse. Sylvester etiam Tract. 2. Rosa aurea, ad Evangelium serie 5. infra octavam Paschae, scribit B. Mariam Magdalenam detulisse apud S. Maximinum ampullam vitream, in qua continentur quadam particulae sanguinis Christi cum terra mixti, quas illa collegerat tempore passionis Christi, additque ebullientem in ea cerni sanguinem in die Parasceves, toto tempore quo legitur passio Christi, quod se vidisse testatur plerique e Patribus nostris, qui in insigne & Regio conventu S. Maximinensi (in quo ampulla illa magna cum religione servatur) commorati sunt, nobisque fuerunt conversati. Platina etiam in vita Leonis II. refert Pontificem illum profectum Mantuam ad visendum Christi sanguinem, qui tunc ob assidua miracula in magna veneratione erat, reque examinata, sanguinem illum approbasse: esseque his temporibus tam certum, hunc sanguinem ex Christi corpore fluxisse tempore passionis ejus, ut Baronius ad annum 804. dixerit de hoc non esse amplius dubitandum. Tandem lib. 6. revelationum D. Brigitte, B. Virgo his verbis eam allocuitur: Cum tempus orationis meae iustas de hoc mundo, ego istam (scilicet praeparavi) sacram mentem tuam commendaui S. Joanni casto meo, cum sanguine illo benedicto qui remansit in ampullis ejus, quando desponsus de cruce est. Non potest ergo revocari in dubium, quin multa particulae sanguinis Christi in passione fuisse, extiterint, & adhuc extent in terris, ad consolationem fidelium, & ipsius passionis memoriam.

Respondet Valentia hic disp. 1. qu. 5. puncto 1. ad 3. 150 has sanguinis particulas adhuc esse unitas Verbo, ac per consequens illum nunquam dimisit quod semel assumpsit.

Sed haec solutio est singularis, & omnino improbabilis; omnes enim Theologi negant sanguinem illum, si quis reperitur in terris, habere jam unionem hypostaticam cum Verbo: Et ratio est, quia illa pars remanens in terris jam non habet amplius ordinem ad humanitatem Christi, ut iterum sit pars ejus: non est ergo cur retineat adhuc unionem cum Verbo. Deinde, si illa pars, eo quod aliquando habuerit unionem cum Verbo, deberet illam retinere, sequeretur carnem praeparati Christi, si apud nos adhuc conservatur, non amissit unionem ad Verbum, sequeretur etiam omnes partes materiae, quae aliquando in Christo unita fuerunt Verbo, & postea resoluta ac deperditae sunt per sudorem & continuam actionem & repulsionem caloris naturalis, debere adhuc manere unitas Verbo, quod nemo docet. Idem deberet dici de pilis, si aliqui ceciderunt per totam vitam ex capite vel corpore Christi: & de dentibus, si (ut alii infantes solent) eos mutavit in infantia vel pueritia. Denique ex haec solutio- nem & doctrina Valentiae, sequitur aliquam naturam hypostatice unitam Verbo, esse adhuc in terris, & alibi quam in caelo, & Eucharistia, quod non est concedendum.

Respondet Secundo plures ex nostris Thomistis, cum S. Doctore infra q. 54. art. 2. ad 3. illum sanguinem qui in pluribus Ecclesiis aservatur, esse sanguinem imaginis Christi, quae a Judaeis Beryti in Syria crucifixae, plurimum sanguinis dedit, quia varias Ecclesias deinde transfusus fuit, ut habet Martyrologium Romanum 9. Novembris, & late Baronius anno Christi 765. qui similia de aliis imaginibus transfusis & sanguinibus refert anno 446. & 560. Tribuiturque haec responsio S. Athanasio in libello de passione imaginis Dominice cap. 7. ubi post narratum Berytense miraculum, subditur haec verba: *Haec est vera & vehementer credula ratio de cruce lateris Domini nostri Salvatoris, qui profudit de sancta imagine ejus, quae crucifixae est in Syria, in Beryti civitate. Haec est sanguis ille Dominicus qui apud plerisque reperitur esse dicitur, nec aliter affirmandum est, a vero Catholico, praeter id quod scribitur a nobis: quasi ex carne & sanguine Christi aliquid possit in mundo inveniri, nisi illud quod in ara altaris per manus sacerdotum quotidie spiritaliter efficitur.*

Verum haec solutio non potest applicari illis particulis sanguinis Christi, quae aservantur in ampulla vitrea B. Mariae Magdalenae, cum illa tempore passionis Christi, collectae fuerint, nec illis etiam quae Mantuae videntur, nam sanguinem illum non fuisse ex imagine Berytensi collectum declaravit Leo III. ut habet Baronius anno 804. & Bellarminus lib. de Scripturis in Athanasio. Non potest etiam adaptari haec responsio sanguini, qui in sacra sindone Taurinensi, in Veronice sudario, in spina sacelli Regii Parisiensis & ferro lanceae Romae aservato aliisque instrumentis passionis Dominicae adhuc cernitur. Unde D. Thomas quodlib. 3. art. 5. sic ait: *Sanguis autem Christi qui in quibusdam Ecclesiis ostenditur, dicitur ex quadam imagine Christi percussa miraculose fluxisse, vel etiam aliter ex corpore Christi.* Quibus ultimis verbis innuit, remanere in terris sanguinem qui vere & corpore Christi manavit, & non tantum illum qui ex imagine illa miraculosa fluxit. Quod verissimum puto, fide auctor praedictae narratio-

narrationis, & libri Illius de passione imaginis Dominicae, fuerit magnus Athanasius, ut commemorat creditum est, & refert Sarius ad 9. Novembris, nec inefficaciter confirmat ex nostris P. Franciscus Combesius, in nota ad miraculum imaginis Christi, Constantinopolim in parem mente: sive alius quidam Athanasius junior, ut opinatur Baronius ad annum 765. probatque ex eo quod Athanasius Episcopus Alexandrinus, anno Christi 370. mortuus sit, & miraculum Berytense anno 765. contingerit.

151 Respondet tertio alii ex nostris Thomistis, particulas illas sanguinis, quae in variis Ecclesiis aservantur, aut in instrumentis Dominicae passionis conseruntur, non esse partes sanguinis naturalis a Verbo assumpti, sed sanguinis pure nutrimentalis, quem a Verbo non fuisse assumptum supra diximus: hinc tamen sanguini debet adoratio laetitia, propter contactum sanctissimae ejus humanitatis: sicut etiam Crucis ob eandem rationem idem cultus laetitia exhiberi solet.

152 Sed haec etiam solutio displicet, unde enim constare potest, tot particulas sanguinis, quae in pluribus Ecclesiis aservantur, & ex variis corporis Christi partibus manant, non fuisse nisi ex nutrimentali? Praesertim sanguinem illum quo Longini lancea percussa fuit, & qui postea ab ipso Mantuam delatus est: cum enim sanguis ille esset circa cor, quod, juxta Philosophos, est officina sanguinis naturalis, valde credibile est, illum fuisse naturalem, & non pure nutrimentalem. Maxime quia primus sanguis qui videtur egredi de corpore, quando fit divisio, est sanguis nutrimentalis: ille vero ex ultimo vulnere quod Christus in cruce recepit egressus est. Ad id quod, valde probabile est, tempore passionis, nihil aut saltem parum sanguinis nutrimentalis fuisse in Christo Domino; quia per copiosissimum illum sudorem sanguineum, quem ante passionem habuit, totum fere sanguinem nutrimentalem exsudavit, & si aliqua illius reliquia remanserunt, eas tempore illo intermedio inter sudorem & passionem coxit, & in sanguinem naturalem convertit, ut recte observavit Cajetanus infra quaest. 34. artic. 2.

153 Dicendum ergo est, sanguinem illum Christi, qui Mantuae, & apud S. Maximinum aservatur, nec non illum qui in sacra sindone Taurinensi, & Bisuntina, in Veronice sudario, in spina sacelli Regii Parisiensis, & ferro lanceae Romae, aliisque instrumentis Dominicae passionis adhuc cernitur, esse naturalem & perfectum, non vero pure nutrimentalem & imperfectum, non enim necesse est, omnem sanguinem naturalem a Christo in passione fuissem, fuisse ab eodem resurgente resumptum; cum enim tota quantitas sanguinis quem Christus in passione fudit, non esset necessaria ad integritatem & perfectionem humanae naturae, in resurrectione tota resumpta non fuit, sed potuit modica aliqua portio illius reliqui in terris, ad consolationem fidelium, & memoriam passionis Christi, ut declaravit Pius II. supra relat. Eum tamen Christi sanguinem hic ad nostram consolationem relictum, non amplius pertineat unitum Verbo, sicut antea fuerat. ut supra contra Valentiam ostensum est, & patet ex doctrina D. Thome in 3. dist. 2. qu. 2. art. 1. asserentis tantum semel a corpore Christi separata, retinuisse unionem hypostaticam quae denuo ejus corpori conjungenda erant, eo quod ita necessarium esset ad veritatem humanae naturae, ejusque integritatem Christo redituro vendicandam. Unde tritum illud axioma ex Damasceno desumptum, quod Filius Dei semel assumptus, nunquam dimisit, intelligi debet de partibus integris, ut ex ipso Damasceno aperte colligitur, & non de earum particulis, & maxime de illis quae non sunt necessariae ad integritatem corporis Christi resurgentis. Eodem modo intelligendus est S. Thomas, dum infra quaest. 54. art. 2. ad 3. docet quod totus sanguis qui de corpore Christi fluxit, in corpore Christi resurrexit, hoc enim verificatur de toto illo sanguine, qui fuit necessarius ad integritatem humanae naturae, sed non de illo qui in statu resurrectionis ad integritatem humanae naturae in Christo necessarius non fuit; talem enim sanguinem in corpore Christi non resurrexisset, aperte colligitur ex eodem Sancto Doctore quodlib. 5. art. 5. ubi asserit sanguinem Christi, qui in quibusdam Ecclesiis ostenditur, ex corpore Christi fluxisse: Non ergo juxta illius doctrinam, omnis omnino sanguis qui de corpore Christi fluxit, in corpore Christi resurrexit, (quod quidem aliquid illius remansit in terris, & in quibusdam Ecclesiis ostenditur) sed tantum ille qui ad integritatem humanae naturae in Christo resurgente necessarius fuit.

§. V.

Corollarium praecedentis doctrinae.

154 Ex dictis inferes primo, tres alios humores, scilicet pituitam, choleram, & melancholiam, fuisse assumptos a Verbo, eodem prope jure quo sanguinem: pertinent enim ad humanae naturae veritatem, seu integritatem,

tem, & per se requiruntur ad convenientem statum corporis, aptumque usum habent ad bonum esse, & ad operationes animales, unde reperitur in rediivis beatorum corporibus; immo passim videntur comprehendi nomine sanguinis, quia commiscetur cum vero & propriis dicto sanguine, & unam totalem massam constant, quae a principali humore denominatur sanguis.

155 Inferes secundo, Verbum Divinum assumpsisse etiam spiritus vitales & animales, quia huiusmodi spiritus sunt radii quidam sanguinis purissimi, & maxime defecati, ut docent Philosophi in libris de anima, & pertinent etiam ad integritatem humani corporis, robur enim & firmitatem illi praestant, agileque reddunt ad vitales operationes, & sine illis corpus est valde debile, & quasi exanimatum; unde Theologi docent illos debere resurgere in corporibus gloriosis, & licet non sint adeo consistentes, sicut sanguis & alii humores, sed brevi evanescent & corrumpantur, habent tamen sufficientem consistentiam, ut uniti esse possint Verbo, quamdiu durant.

156 Inferes tertio, lacrymas, sudorem, salivam, & alias superfluitates, & excrementa humani corporis, non fuisse hypostatice Verbo unita; quia nec informantur in homine anima rationali, nec ad integritatem humani corporis pertinent, unde non remanebant in corporibus gloriosis.

157 Inferes quarto, dentes fuisse Verbo Divino pariter unitos; illi enim, juxta communem Philosophorum sententiam, informantur ab anima rationali, & ad integritatem corporis humani pertinent.

158 Inferes quinto contra Vasquez, etiam ungues, & ca. pillos, fuisse hypostatice Verbo unitos: Nam illud omne assumptum Verbum Divinum ad suam subsistentiam, quod ad integritatem corporis humani pertinet, tales sunt ungues & capilli: Primo quia omnes homines cum capillis & unguibus resurrexerunt, ut docent communiter Theologi, post Divum Hieronymum in cap. 10. Matthaei, & Augustinum de civit. lib. 22. & cap. 19. in Enchiridio cap. 88. Nulla autem apparet ratio propter quam id fieri debeat, nisi quia pertinent ad integritatem corporis humani.

Secundo: In Sacramento Eucharistiae sub speciebus panis continetur corpus Christi cum capillis & unguibus, ut concedit Vasquez; non vero chylus quem in stomacho habuit Christus tempore cenae; quod panem & vinum in suum corpus & sanguinem substantiantialiter convertit. Nulla autem apparet ratio propter quam id fieri debeat, nisi quia chylus non est de integritate corporis humani, bene tamen ungues & capilli.

Tertio: Capilli & ungues informantur anima rationali sicut ossa, ut docet expressis D. Thomas in 4. dist. 44. q. 1. art. 2. quaestione 2. ad 3. cujus rationem dat, quod cum capilli & ungues instituti sint a natura ad conservationem aliarum partium, capitis scilicet & manuum ac pedum, sicut solia ad cooperimentum & conservationem fructuum; quemadmodum solia in arboribus vivunt, & ab intrinseco nutriuntur (quod ex organizatione, & venarum diversitate, quae gaudent, constat) subindeque informantur anima totius arboris; ita capilli & ungues, propter eandem rationem, debent informari anima rationali in homine, saltem secundum esse vegetativum: Ergo cum anima non informet nisi partes quae sunt de integritate corporis vivens, ungues & capilli pertinent ad illam, & consequenter ad subsistentiam divinam a Verbo assumpti sunt.

§. VI.

Alind Corollarium notatu dignum.

159 Ex dictis etiam colligitur, sanguinem Christi, non folum dum erat in corpore Christi viventis, sed etiam in triduo mortis, in quo mansit separatus a corpore, fuisse hypostatice unitum Verbo Divino.

Patet hoc corollarium ex Clemente VI. in Extravag. Unigenitus supra citata, ubi loquens de sanguine Christi pro nobis in cruce effuso, ait unius guttam propter unionem ad Verbum, fuisse sufficiens pretium nostrae redemptionis. Refertur etiam in directorio Inquisitorum a p. quaest. 10. num. 1. quod cum idem Pontifex, informatas fuisset per Nicolaum Roselli, Ordinis Praedicatorum, in partibus Aragoniae & Cataloniae Inquisitorem, quod quidam Concionator Barcinonae praedicaverat sanguinem Christi in triduo mortis, mandavit per suas litteras patentes dicto Inquisitori, ut talem articulum, ut erroneum, publice revocari, ac sollemniter damnari praefaret: quod & fecit in Ecclesia Cathedrali Barcinonensi. Cujus damnationis meminerunt etiam Sylvester in Rosa aurea Tract. 3. & Joannes Dominicus in suis quaestionibus Evangelicis, in die Paschatis, & alii.

160 Refert etiam Spondanus Tomo 2. continuationis, ad 162 annum 1462. hoc eodem anno magnam motam esse quaestione inter Francos Minores & Praedicatorum, de sanguine Christi in tri-

In triduo passionis a corpore separato, utrum divinitatis unitate perseveraverit? Cum enim apud Brixiam Jacobus Marchianus, Ordinis Minorum, die Pasche sermone ad populum habens, inter cetera afferuisset, pretiosum Christi sanguinem, dum triduo illo jacuit in terra sparsus, indignum fuisse laetitia cultum, quoniam sicut, & a corpore Dominico separatus, hypostatice Verbi unitatem protinus amisisset: Hec audientes Inquisitor hereticae pravitatis, Ordinis Praedicatorum, illic Jacobo praecipit revocare tanquam erronea quae dicebat, & in verum contrarium sententiam per unum a suis praedicatori fecit, Crescente concisione, & schismate in populo facta, nec valente Episcopo loci tumultum sedare, res ad Apostolicam Sedem remisit. Qua de re Pius II. eo tempore Summus Pontifex, praefecit Ordinum mandavit, doctissimos eorum Theologos ad Curiam mittere, quos in festo Natalis Domini audientibus disputantes tribus diebus in palatio Apostolico, praesentibus Cardinalibus, Episcopis, ac divini & humani juris Doctoribus qui in curia erant. Denique post triduum, cum partes quaeque voluissent, in medium produxissent, dissoluto auditorio, Pius cum Cardinalibus, plerisque diebus rem tractasse: majorem partem sententiam Praedicatorum approbasse: paucos cum Minoribus sensisse. Pium quoque in majore parte fuisse, sed non visum eo tempore decretum fieri declarationis, ne multitudine Minorum, cujus erat contra Turcas praedicatione necessaria, offenderetur; ac propterea in aliud tempus decisionem referri placuisse. Quam tamen nunquam placuit decidere: sed biennio post Aeneas, dum esset navigaturus in Turciam, Caleniis Augusti 1464. die ante obiitum 15. constitutionem edidit, qua, ad pacem inter illos Ordines, & in universa Ecclesia hac questione conservandam, statuit nulli licere opinionem negantem sanguinem Christi in triduo passionis a corpore separatum, divinitatis unitatem permanisse, ut hereticam profiteretur, donec per Sedem Apostolicam quid in hujusmodi questione sentiendum esset, definitur. Hec Spondanus.

Verum sicut propter hujusmodi Constitutionem non possit haec opinio ut haeretica damnari, est tamen a Scholis profusa eliminata, & ut ait Suarez, neque pia, neque secura est. Non videtur etiam rationi consentanea. Nam si fuisset in triduo consecratus calix, vel relicta essent species vini consecrati in coena, tunc sub speciebus vini fuisset ex vi verborum sanguis Christi, & per concomitantiam divinitas, sicut tunc de facto contingit, ut docet Tridentinum sess. 13. cap. 3. nam tunc etiam vera fuissent verba Christi Domini Joann. 6. Qui bibit meum sanguinem, in me manet: At divinitas non est per concomitantiam in speciebus vini, nisi propter unionem ad sanguinem, ut ex eodem Tridentino ibidem colligitur: Ergo sanguis Christi in triduo mortis manit hypostatice Verbo Divino unitus.

Confirmatur: Ideo corpus Christi & anima in triduo, adhuc disjuncta inter se erant unita hypostatice Verbo Divino, quia erant partes humanitatis ipsius, quam item debebant componere in Christo glorioso, ut communiter docent Theologi cum S. Thoma in 3. dist. 2. art. 1. quaestione 3. ad 3. At etiam sanguis in passione fusus, erat pars humanitatis, quam iterum in Christo glorioso debebat componere, cum corpus Christi post resurrectionem deberet esse integrum & perfectum: Ergo sanguis in passione fusus, manit in triduo Verbo Divino hypostatice unitus.

Ex quo facile intelligitur, cur sanguis Christi in circumfusione fusus non manserit Verbo Divino unitus, bene tamen ille quem in passione affudit, cum enim sanguis in passione fusus, a Christo reallimendus in resurrectione, propter integritatem sui corporis, debuit in triduo manere Verbo Divino unitus, sicut propter eandem rationem caro & anima tunc manserunt eidem unita: contra vero cum sanguis in circumfusione fusus, non fuisset ab ipso reallimendus in resurrectione, utpote ad integritatem sui corporis minime necessarius, non debuit post separationem a corpore, manere Verbo Divino hypostatice unitus.

Idem cum proportione de praepitio in circumfusione abscessu dicendum est: nam illud non fuisse unquam postea corpori Christi confertum, ac ne post resurrectionem quidem, constat tum ex revelatione S. Birgittae, quam supra retulimus, tum ex variis narrationibus, quae de eo praepitio, ejusve particula quapiam, certis locis nunc allata, circumferuntur in sacris historiis: Illam enim Romae in Basilica Lateranensi, eo loco, quem vocant sancta sanctorum, extare scribit Innocentius III. lib. 4. de myst. cap. 10. nihil tamen definire ausus. Geslon part. 4. ferm. in festo Pascha, ait vulgo referri Christi praepitium Parisiis in palatio, & Brugis (nempe per partes) assevari. Rufus Franciscus Costerus meditatione 4. ex 50. quas de vita Desipare edidit, testatur urbem Antverpiensem, priusquam a Geusius haeretico anno 1566. occuparetur, hoc thesaurum gloriantem esse. Ancienfes quoque Christi Domini praepitium inter sacras reliquias visendum exhibent, ut scribit Odo Giffes lib. 1. historiae Ancienfis cap. 17. Tandem idem Auctor visa a se scribit perantiqua monumenta Abbatiae Conventus, in dicelesi Ruthenensi, qui

bus narratur concredidit a Casolo Magno et Abbate praepitium Christi. Sed quidquid sit de loco ubi sacrum illud pignus asseverat, omnino ex tam multis rationibus efficit videtur, Christi praepitium in circumfusione abscessum, nunc in terris retineri: ut enim omnes illa narrationes rejiciantur tanquam falsae, nec Christiana modestia finit, nec miracula in hujus rei confirmationem dignitatis patrata permittantur.

DISPUTATIO X.

De ordine Assumptionis.

Ad quaest. 6. Divi Thomae.

Consideratis duobus extremis unionis hypostatice, nimirum persona essentiae, & natura assumpta, agit S. Doctor quaest. 6. de modo assumptionis quantum ad ordinem, seu de ordine quo Verbum Divinum humanitatem & partes ejus assumpsit: Circa quod pauca occurrunt dicenda, quae sequentibus articulis expediemus.

ARTICULUS I.

Utrum prius fuerint assumpta partes humanitatis, quam tota humanitas, & anima Christi prius fuerint unita Verbo, quam corpus?

§. I.

Quibusdam praemissis, utraque difficultas resolvitur.

Suppono primo, non esse questionem de prioritate reationis, seu temporis, sed solum de prioritate naturae: nam de fide certum est, animam, corpus, & humanitatem, simul tempore fuisse assumpta a Verbo; ita ut nec anima prius tempore quam corpus, nec corpus prius quam anima, neque anima & corpus, prius quam humanitas ex illis constans sint assumpta, sed simul & in eodem instanti in quo fuit producta in Virginis utero Christi humanitas, seu in quo fuit creata anima Christi, & unita carni, unde resultat ipsa humanitas, fuerunt haec omnia assumpta. Quare Concilium V. generale cau. 2. prohibens errorem Origenis, qui dicebat Christi animam fuisse cum ceteris animabus initio mundi creatam, atque suis operibus meruisse uniri hypostatice Verbo Dei, illicque de facto fuisse unitam, antequam ipsius carni in visceribus B. Virginis conjungeretur, sic ait: Si quis dicit aut sentit, animam Domini praexistisse, unitamque esse Deo Verbo, ante incarnationem & natiuitatem ex Virgine, anathema sit. Eundem errorem impugnat S. Thomas hic art. 3. ex eo quod inde sequeretur quod anima Christi aliquando habuisset propriam subsistentiam sine Verbo, & sic cum fuisset a Verbo assumpta, non esset facta unio secundum subsistentiam, vel corrupta esset subsistentia animae praexistens, quorum utramque est inconveniens.

Suppono secundo, esse hic sermonem de proprietate naturae secundum ordinem executionis; certum enim & indubitatum est, totam naturam humanam, ordine intentionis, prius natura fuisse assumptam, quam partes: Nam ut ait S. Doctor hic art. 5. Secundum intentionem facientis prius est completum quam incompletum, & per consequens totum quam partes. Quae ratio potest sic proponi, & magis illustrari. Ordine intentionis illud fuit prius natura assumptum, cuius assumptio fuit per se prius intenta: At primo intenta fuit assumptio humanitatis, quam partium: in hoc enim mysterio per se primo intentum fuit, ut Verbum fieret homo: quod vero partes fuerint assumptae, ideo fuit, quia ad componendam humanitatem sunt instituta: Ergo ordine intentionis tota humanitas prius fuit unita, quam partes. His praemissis

Dico primo, ordine executionis prius natura fuerunt assumptae a Verbo partes humanitatis, quam tota humanitas.

Probat primo conclusio ratione fundamentali. Eodem modo communicata fuit subsistentia divina (mediate qua facta fuit assumptio) toti humanitati, & ejus partibus, quo eius convenit subsistentia humana eis connaturalis: Sed subsistentia humana in ordine executionis prius natura convenit animae rationali, deinde corpori cui unitur per informationem, & deinde toti humanitati ex utroque resultat: Ergo ordine executionis prius natura fuerunt assumptae partes humanitatis, quam tota humanitas. Major patet, nullam enim est fundamentum inveniendi in assumptione humanitatis ad Verbum, modum & ordinem naturalem, cum non sit multiplicanda miracula sine necessitate, & gratia non minus abhorreat a superfluo, quam natura. Minor vero probatur ex D. Thoma 1. p. quaest. 76. artic. 1. ad 5. ubi ait: Anima illud esse in quo subsistit, communicat materiam corporali, ex qua & anima intelligitur

se sciam, ita quod illud esse quod est totius compositi, etiam ipsius animae quod non accidit in aliis formis, quae non sunt subsistentes; & propter hoc anima humana remanet in suo esse, destricto corpore, non alia forma. Et spiritualibus creaturis art. 2. ad 3. habet (inquit) anima esse subsistentem in quantum esse suum non dependet a corpore, utpote supra materiam corporalem elevatum, & tamen ad hujus communicationem recipit corpus, ut sic sit unum esse anima & corpus, quod est esse hominis. Item in 1. dist. 8. quaest. 5. art. 2. ad 2. haec scribit: Anima sine dubio habet in se esse perfectum, quoniam hoc esse non resultat ex partibus quiddamque componentibus ipsius, nec per conjunctionem corpori officitur ibi aliquid aliud esse, tamen hoc ipsum esse quod est anima per se esse conjuncti; esse enim conjuncti, non est nisi esse ipsius forma. Quibus verbis S. Doctor aperte docet, subsistentiam humanam prius natura convenire animae rationali, quam toti humanitati. Ratio etiam id suadet, nam anima rationalis fit per creationem: Ergo per illam accipit esse subsistentem, & non per generationem: Sed per hoc quod unum corpus, non amittit illud esse, alias frustra produceretur a Deo per creationem: Ergo prius natura subsistit, quam unatur corpori, subindeque prius natura illi convenit subsistentia, quam toti humanitati.

Probat secundo conclusio: Per animam rationalem constituitur humanitas in esse humanitatis, & consequenter in esse assumptibilis: Ergo est medium quo humanitas fuit assumpta a Verbo. Similiter corpus est causa materialis constitutiva humanitatis: Ergo etiam est medium quo tota humanitas unatur Verbo Divino. Probat Consequentia; quod enim constituit humanitatem in ratione totius, reddit eam in suo genere aptam, ut complete subsistat: Ergo etiam ut aliena subsistentia personam constituentem terminari possit.

Tertio suaderi potest conclusio hac ratione: Ordo intentionis & ordo executionis in essentialiter subordinatis (qualiter sunt partes & totum) opposito modo se habent, ita ut quod est primum in intentione, sit ultimum in executione, & e contra: Ergo cum intentione prius sit assumpta humanitas, quam ejus partes, ut supposit. 2. ostendimus, in executione prius assumptae sunt ipsae partes, quam tota humanitas.

Dico secundo: Verbum divinum prius natura assumpsit animam quam corpus. Ita S. Doctor hic art. 1. ubi sic ait: Secundum ordinem causalitatis ipsa anima est aliquoties causa carnis univoca Filii Dei: non enim esset assumptibilis, nisi per ordinem quem habet ad animam rationalem, secundum quem habet quod sit caro humana.

Ratio etiam suffragatur: Illud enim fuit prius natura assumptum a Verbo, quod prius habuit per illud subsistere & existeret: At anima prius natura habuit a Verbo quod subsisteret & existeret, quam corpus: Ergo anima prius natura fuit assumpta a Verbo, quam corpus. Major patet, Minor probatur. In assumptione humanitatis Verbum Divinum, ut supra dicebamus, servavit, quantum fieri potuit, ordinem qui in generatione hominis servatur: quia non sunt multiplicanda in hoc mysterio miracula sine necessitate: Sed in generatione hominis anima rationalis prius natura subsistit, quam corpus, ut ex supra dictis patet, & demonstrari solet in Philofohia: Ergo anima Christi prius natura habuit a Verbo quod subsisteret, quam corpus, subindeque prius natura fuit assumptum, quam corpus.

Quod querunt hic aliqui, an illa fuerit prius assumpta ut quod, vel solum ut quo?

Respondetur breviter, hanc difficultatem pendere ex alia qua in metaphysica agitari solet, an scilicet anima rationalis actu unita corpori subsistat ut quod, vel tantum ut quo? In cuius resolutione divisi sunt Theologi, aliis partem affirmativam, aliis negativam tenentibus. Sed pro conciliatione utriusque sententiae

Advertendum est, dupliciter aliquid posse dici subsistere ut quod. Primo prout idem est existeret per se separatam, ut frequenter docet S. Thomas: & in hoc sensu anima communicata corpori, non subsistit ut quod, cum sit in alio tanquam pars in toto. Secundo dicitur aliquid subsistere ut quod, quia non dependet ab alio ut a subiecto, vel etiam ut a principio formalis essendi; & hoc secundo modo anima rationalis, etiam ut conjuncta corpori, & ipsam informans, subsistit ut quod, quia habet esse independentem a materia, & est principium formale essendi & subsistendi ipsi corpori, & toti composito: cum enim produceretur per creationem, per illam accipit propriam existentiam & subsistentiam, quam non amittit per hoc quod conjungitur corpori, sed potius illam communicat non solum corpori, sed etiam toti humanitati. Unde in hoc distinguitur anima rationalis ab aliis formis corporeis & materialibus, quod illae non subsistunt vel existunt per existentiam aut subsistentiam propriam, sed totius compositi, quod generans primo communicat toti composito, secundo formae, & mediante forma materiae. Anima vero rationalis recipit immediate a Deo propriam subsistentiam & existentiam, quam communicat corpori,

& toti humanitati; unde anima rationalis, etiam dum est conjuncta corpori, subsistit & existit ut quod. Cum ergo (ut saepe diximus) anima Christi, eodem modo sit facta subsistens per subsistentiam Verbi, quod fuisse subsistentem subsistentia creata, & sibi propria, dicendum est, animam Christi fuisse prius natura assumptam, quam corpus & totam humanitatem, non solum ut quo, sed etiam ut quod. Ipsum vero corpus solum fuit prius natura assumptum ut quo, non vero ut quod, quam tota humanitas; non enim eadem est ratio de corpore, ac de anima rationali: nam anima creatur a Deo per actionem specialem distinctam a generatione, vel productione totius, non autem corpus: unde quando generatur homo, datur anima subsistentia independentem a subsistentia totius humanitatis, non autem corpori, quod non subsistit, nec existit, nisi per subsistentiam & existentiam ipsius animae rationalis.

Dices: Eundem profus ordinem servavit Verbum Divinum in prima assumptione humanitatis, ac in re assumptione facta in resurrectione, nulla enim videtur ratio disparitatis: At in resurrectione sic humanitas fuit re-assumpta, ut tamen utraque ejus pars, anima scilicet & corpus, prius existerent & subsisterent ut quod: Ergo idem erit dicendum de prima assumptione.

Respondetur negando Majorem; nam in prima assumptione Verbum Divinum servavit, quantum fieri potuit, ordinem proportionatum ordini naturae, juxta quem corpus non debuit prius assumi ut quod, cum propria subsistentia & existentia non gaudeat, sicut anima: At in re assumptione facta in resurrectione, non potuit ille ordo servari, quia dissoluta per mortem humanitate, utraque ejus pars ab invicem separata, subsistebat & existerat ut quod per subsistentiam & existentiam Verbi.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primo contra primam conclusionem. Assumptio facta est per communicationem divinae subsistentiae, quae eodem modo & ordine debuit communicari humanitati, quo propria & connaturalis, ut enim supra dicebamus, non sunt multiplicanda miracula sine necessitate: Sed subsistentia creata prius convenit toti humanitati, quam ejus partibus; quia convenit tantum partibus propter naturam totalem, & maxime parti materiali, quae non potest subsistere nisi in toto: Ergo partes humanitatis non fuerunt prius assumptae in executione, quam tota humanitas.

Confirmatur: Personalitas Verbi Divini est perfecta & completa: Ergo prius natura debuit communicari subsistentiae completae, qualis est tota humanitas, quam subsistentiae incompletae, qualis est anima rationalis, vel corpus, & per consequens partes non fuerunt prius natura assumptae, quam tota humanitas.

Ad objectionem respondeo, concessa Majori, negando Minor: Licet enim in compositis pure corporeis & materialibus, prius conveniat toti subsistere & existeret, quam ejus partibus; in homine tamen prius in executione convenit partibus humanitatis subsistere & existeret, quam toti humanitati; anime quidem rationali, quia creatur, creatio autem terminatur ad esse; corpori vero, quia prius natura informatur anima rationali, subindeque ejus subsistentiam & existentiam prius natura participat, quam tota humanitas resultat. Unde pro illo priori tam anima quam corpus intelliguntur subsistere in seipsis, & non in toto, quavis nullam sit reale instans, quo non subsistant in toto.

Ad confirmationem, concessa Antecedente, neganda est Consequentia: nam personalitas Verbi Divini, licet sit perfecta & completa, tamen ob infinitam suam perfectionem & eminentiam, potest uniri cuiuscunque subsistentiae, sive completae, sive incompletae, eique se accommodare eodem modo ac si esset propria ejus & connaturalis, quia eminenter continet quaecumque personalitatem creatam. Unde in triduo mortis Christi manit unitum anima & corpori separatim, quamvis essent subsistentiae partiales & incompletae.

Obijcies secundo contra secundam conclusionem: Unam partem assumi posterius natura, quam aliam, est eam assumi mediante illa: At corpus non fuit assumptum mediante anima: Ergo non fuit assumptum posterius natura quam illa. Major patet, Minor probatur. Si Verbum Divinum assumpsisset corpus mediante anima, sequeretur quod hoc ipso quod per mortem separata fuisset anima a corpore, dissoluta fuisset unio ipsius corporis cum Verbo; quoties enim aliqua inter se uniantur aliquo medio, si unum separaretur ab altero, dissolveretur unio: sicut remota superficie, remouetur color a corpore, quia illi inest, mediante superficie: Consequens autem esset illam, quia corpus in triduo fuit separatum ab anima, & tamen manit hypostatice unitum Verbo Divino: Ergo Verbum non assumpsit corpus mediante anima.

Respon.